

Список використаних джерел

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). Київ: «Райдуга», 1994. 61с.
2. Починок Є. А. Компетентність як фундаментальна професійна якість майбутнього вчителя початкових класів. *Імідж сучасного педагога*. Полтава, 2012. № 7(126). С. 41–43.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Рівне: Волинський оберіг, 2011. 552 с.
4. Беленька Г. В., Богініч О. Л., Борисова З. Н. Підготовка вихователя до розвитку особистості дитини в дошкільному віці: монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 310 с.

References

1. *Derzhavna natsionalna prohrama «Osvita» (Ukraina XXI stolittia) [State national program "Education" (21st century Ukraine)]*. 1994. Kyiv: Rainbow.
2. Pochynok, E. A. 2012. Kompetentnist yak fundamentalna profesiina yakist maibutnoho vchytelia pochatkovykh klasiv [Competence as a fundamental professional quality of the future primary school teacher]. *The image of a modern teacher*, 7(126), pp. 41–43.
3. Goncharenko, S. U. 2011. *Ukrainskyi pedahohichnyi entsyklopedychnyi slovnyk [Ukrainian pedagogical encyclopedic dictionary]*. Rivne: Volyn amulet.
4. Belenka, H. V., Bohinich, O. L., Borisova, Z. N. 2009. *Pidhotovka vykhovatelii do rozvytku osobystosti dytyny v doshkilnomu vitsi [Preparation of the educator for the development of the child's personality in preschool age]*. Kyiv: Publishing House of M. P. Drahomanov National University of Applied Sciences.

УДК 027.625-042.3:021.2-053.5(045)

ВПЛИВ ДИТЯЧИХ БІБЛІОТЕК НА ЛІТЕРАТУРНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ-ЧИТАЧІВ

Попович Н. Ф.

INFLUENCE OF CHILDREN'S LIBRARIES ON LITERARY DEVELOPMENT CHILDREN READERS

Popovych Nadiia

У статті досліджується вплив дитячих бібліотек на літературний розвиток дітей-читачів. Визначено, що педагогічна функція дитячої бібліотеки виражається у засобах формування кола читання кожної вікової групи її користувачів, розвитку інформаційної культури дитини. З'ясовано, що працівники дитячих бібліотек проводять заходи, які допомагають дітям поглибити свої знання в галузі дитячої літератури, сформуванню естетичні смаки, розвинути творчі обдарування.

Зроблено висновок, що дитячі бібліотеки мають значний вплив на літературний розвиток дітей-читачів. Бібліотекарям необхідно мотивувати дітей до читання, розвивати в них інтерес до книг, ознайомлювати з новими цікавими книжками, розширювати їхнє коло читання.

Ключові слова: дитяча бібліотека, літературний розвиток, дитина-читач, бібліотечно-інформаційне обслуговування, дитяче читання.

The article examines the influence of children's libraries on the literary development of children-readers. It was determined that the pedagogical function of the children's library is expressed in the means of forming the reading circle of each age group of its users, the development of the child's information culture. When reading children's books, prerequisites are created for the literary development of younger schoolchildren, stimulation of their creativity based on what they read. It was found that children's library workers conduct activities that help children deepen their knowledge in the field of children's literature, form aesthetic tastes, and develop creative talents. As methodological centers for library and information services for children-readers and the development of reading culture, children's libraries carry out multifaceted work with educational institutions of all types and various categories of children's reading leaders from many thematic directions and forms of activity.

It was concluded that children's libraries have a significant impact on the literary development of children-readers. Librarians need to motivate children to read, develop their interest in books, introduce them to new interesting books, and expand their reading circle.

Keywords: children's library, literary development, child-reader, library and information service, children's reading.

Специфікою дитячих бібліотек є створення їхніми працівниками універсального середовища розвитку особистості дитини та її соціалізації. Самостійні дитячі бібліотеки або бібліотечні системи покликані захищати інтереси дітей щодо отримання ними інформації та необхідних ресурсів, створювати умови для їх утворення, організації осмисленого дозвілля і спілкування.

Педагогічна функція дитячої бібліотеки виражається у засобах формування кола читання кожної вікової групи її користувачів, розвитку інформаційної культури дитини. Особливо яскраво педагогічна функція спостерігається у процесі керівництва читанням дітей. Саме дитяча бібліотека формує у дитини ставлення до читання як творчої духовної діяльності. Дослідженню різноманітних питань діяльності дитячих бібліотек присвячено ряд публікацій [1; 2; 3; 4].

Вивчення дитячого читання пов'язане з питаннями змісту читання дітей, читацьких запитів та інтересів особистості відповідно до вікових особливостей, зміни моделі дитячого читання у контексті суспільного прогресу й розвитку цифрових технологій, ролі бібліотеки, школи, сім'ї у розвитку дитячого читання тощо.

Дитяча бібліотека – це інформаційний, культурно-освітній заклад, який має спеціалізований фонд документів конкретного читацького спрямування.

Дитяче читання – багатоаспектний процес взаємодії дитини з текстом. Дитяче читання розглядається також як вид пізнавальної діяльності й особливий спосіб

комунікаційної діяльності дитини, що здійснюється через друковані, електронні книги та інші носії текстів.

Дитяче читання можливе за умови формування у дітей елементарних читацьких навичок. Якість дитячого читання залежить від уміння дитини читати вдумливо, аналізувати, критично осмислювати текст.

З огляду на мету, функціональні можливості й результат дитяче читання класифікують на такі види:

- в період раннього дитинства – читання-слухання, читання-розглядання;
- у подальшому – читання-навчання, читання-пізнання, читання-спілкування, читання-переживання, читання-задоволення, читання-розвага, читання-відпочинок тощо.

Залежно від мети, завдань дитяче читання може бути оглядове чи аналітичне, вибіркоче чи повне, пошукове чи вдумливе, сюжетне, творче тощо.

«Працівники дитячих бібліотек сприяють підвищенню інтересу дітей молодшого шкільного віку до читання: упроваджують інноваційні технології, використовують сучасні електронні й комп'ютерні засоби, проявляють нові ініціативи тощо» [2, с. 65].

Якість дитячого читання залежить від сформованості читацьких умінь і навичок дитини-читача. Рівень читацької компетентності та вид читання зумовлюють вибір читацьких стратегій – алгоритмів дій читачів у процесі роботи з текстом, його осмислення. У дітей молодшого шкільного віку це відбувається на інтуїтивному рівні.

Актуальними завданнями бібліотекарів є: навчити дітей користуватися бібліотекою та її фондами, системою каталогів та картотек, довідковою літературою, тематичними папками, періодичними виданнями, виховувати бережливе ставлення до книг тощо.

Під час читання дитячих книжок створюються передумови для літературного розвитку молодших школярів, стимулювання їхньої творчості на основі прочитаного. Важливо, щоб діти мали можливість працювати з окремими

маленькими книжечками, які вони самостійно вибирають за певною темою, жанром чи автором. Це сприятиме розвитку в них умінь орієнтуватися у новій книзі, аналізувати дитячу книжку цілісно як об'єкт інформації та культури. Читаючи обрану книгу, молодші школярі розвивають навички опрацювання нового тексту відповідно до мети його читання.

Процес дитячого читання дає змогу реалізувати функції літератури для дітей, які пов'язані з педагогічним, мистецько-естетичним і соціокультурним аспектами. Література розширює світогляд дітей, допомагає поглибити їхні знання, вміння і навички літературознавчого, етичного, естетичного характеру, формує здатність засвоювати художні цінності, виховує допитливість, активність тощо.

Читання книг допомагає дітям молодшого шкільного віку прилучитися до культурних надбань, засвоїти досвід попередніх поколінь, оволодіти необхідними знаннями. Читаючи книжки, розглядаючи малюнки, діти знайомляться з навколишнім світом, тому дуже важливо, щоб кожна дитяча книга була доречною щодо потреб, інтересів та пізнавальних можливостей молодших школярів і добре ілюстрована.

Дитяче читання є специфічним процесом, оскільки життєвий досвід дітей-читачів обмежений, але в процесі читання він доповнюється, розширюється.

«Цілеспрямоване виховання кваліфікованих читачів є одним із пріоритетних завдань дитячих бібліотек. Читання книг впливає на духовний світ дітей, їхній літературний розвиток. Діяльність дитячих бібліотек, як відомо, передбачає своєрідний синтез педагогічної, освітньої, культурної та самоосвітньої діяльності дітей» [2, с. 66].

Працівники дитячих бібліотек проводять заходи, які допомагають дітям поглибити свої знання в галузі дитячої літератури, сформувати естетичні смаки, розвинути творчі обдарування. У проведенні цих заходів бібліотекарям допомагають працівники шкіл мистецтв, будинків культури, музеїв, музичних шкіл, керівники гуртків дитячої творчості та ін. При цьому дитячі бібліотеки повинні бути орієнтовані на вивчення і врахування інтересів дітей. Пропоновані

форми й зміст бібліотечної роботи мають враховувати рівень літературного розвитку дітей.

Бібліотекарям важливо враховувати вікові характеристики потенційної аудиторії запланованих заходів, індивідуальної роботи з користувачами. Адже література для молодших читачів потребує врахування особистісних інтересів дітей, стійких стереотипів у сприйнятті певних напрямків, жанрів.

У дитячих бібліотеках накопичено багатий досвід в організації спілкування між дітьми, батьками, педагогами та ін. Бібліотека і школа, інтегруючи виховні можливості, використовують спеціальні форми і методи, здатні ініціювати у школярів інтерес до читацької діяльності, створювати атмосферу творчої зацікавленості читанням.

Будучи методичними центрами з бібліотечно-інформаційного обслуговування дітей-читачів і розвитку читацької культури, дитячі бібліотеки здійснюють багатогранну роботу з освітніми установами всіх типів і різними категоріями керівників дитячого читання з багатьох тематичних напрямків і форм діяльності.

У сфері бібліотечної роботи наявні форми, спрямовані на формування первинного уявлення дітей про мистецькі жанри й напрямки, на поглиблене вивчення художньої літератури, на стимулювання власної творчості дитини. Бібліотека має можливість не тільки допомагати дітям-читачам в освоєнні літературних знань, а й інтегрувати ці знання, поєднати їх в цілісному мистецькому світогляді дитини.

Тематичний діапазон змісту сучасного дитячого читання дуже широкий. Діти охоче читають твори різних жанрів. До кола дитячого читання входять казки, оповідання, ліричні сюжетні вірші, пригодницькі реалістичні й фантастичні повісті тощо.

Працівникам дитячих бібліотек слід систематично готувати різноманітні виставки. Необхідно продумати не тільки тематику, а й послідовність виставок, зв'язок книги та ілюстративного матеріалу. За допомогою книжкових виставок діти дізнаються про те, що дитяча література різноманітна, кожен може

задовольнити свої пізнавальні інтереси, з книжкою можна цікаво проводити своє дозвілля.

У бібліотеці кожна дитина має можливість розкрити свої творчі здібності, реалізувати спроби в літературній творчості, а також розширити читацький кругозір. Читання книг сприяє літературному розвитку та реалізації творчих здібностей дітей-читачів.

Бібліотечна діяльність дає широкі можливості для організації літературного розвитку дітей шляхом створення різних об'єднань за інтересами, залучення дітей-читачів до художньої творчої діяльності, підготовки та проведення пізнавальних заходів тощо.

Отже, можна констатувати, що дитячі бібліотеки мають значний вплив на літературний розвиток дітей-читачів. Бібліотекарям необхідно мотивувати дітей до читання, розвивати в них інтерес до книг, ознайомлювати з новими цікавими книжками, розширювати їхнє коло читання.

Список використаних джерел

1. Гажаман Н. О. Рекомендаційно-бібліографічна діяльність бібліотек для дітей, її важливість та особливості на сучасному етапі. *Сучасна дитина та бібліотека: перспективи та проблеми розвитку відносин*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції директорів обласних бібліотек для дітей, 7-10 жовтня 2014 р. Київ, 2014. С. 226–246.
2. Попович Н. Ф., Гасуляк С. Р. Роль дитячих бібліотек у літературному розвитку дітей молодшого шкільного віку. *Бібліопсихологія, бібліопедагогіка, бібліографістика, бібліотерапія в освіті: теорія і практика*: збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Мукачєво, 27 жовтня 2023 р. Мукачєво: МДУ, 2023. С. 65–67.
3. Попович Н. Ф., Курило О. Й. Значення дитячих бібліотек у літературному розвитку молодших школярів. *Сучасні тенденції розвитку науки і освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів*: збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 16-17 травня 2019 р. Мукачєво, 2019. С. 625–628.
4. Попович Н. Ф. Роль дитячих бібліотек у розвитку читацької самостійності дітей молодшого шкільного віку. *Міжнародний науковий журнал «Освіта і наука»*. Мукачєво-Ченстохова, 2018. Вип. 24(1). С. 164–170.

References

1. Hazhaman, N. O. 2014. Rekomendatsiyno-bibliografichna diyal'nist' bibliotek dlya ditey, yiyi vazhlyvist' ta osoblyvosti na suchasnomu etapi [Recommendation and bibliographic activity of libraries for children, its importance and features at the modern stage]. *The modern child and the library: perspectives and problems of relationship development*: materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference of directors of regional libraries for children, 7-10 October 2014. Kyiv.
2. Popovych, N. F., and Hasuliak, S. R. 2023. Rol' dytyachykh bibliotek u literaturnomu rozvytku ditey molodshoho shkil'noho viku [The role of children's libraries in the literary development of children of primary school age]. *Bibliopsychology, bibliopedagogy, bibliography, bibliotherapy in*

Міжнародний науковий журнал «ОСВІТА І НАУКА». Випуск 2(35), 2023 <http://msu.edu.ua/education: theory and practice>: a collection of abstracts of the III All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference, 27 October 2023. Mukachevo: MSU.

3. Popovych, N. F. and Kurylo, O. Y. 2019. Znachennya dytyachykh bibliotek u literaturnomu rozvytku molodshykh shkolyariv [The importance of children's libraries in the literary development of younger schoolchildren]. *Modern trends in the development of science and education in the context of deepening European integration processes*: a collection of theses of reports of the III All-Ukrainian scientific and practical conference, 16-17 May 2019. Mukachevo.

4. Popovych, N. F. 2018. Rol' dytyachykh bibliotek u rozvytku chytats'koyi samostiynosti ditey molodshoho shkil'noho viku [The role of children's libraries in the development of reading independence of children of primary school age]. *International scientific journal "Education and Science"*, 24(1), pp. 164–170.



МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>